

Bartosz Michalski
Uniwersytet Wrocławski

Polityka konkurencji wobec problemu regulacji sektorowej

Competition policy and sectoral regulation

Key words: competition policy, competition law, sectoral regulation

Wprowadzenie

Każda współczesna wysoko rozwinięta gospodarka rynkowa ma to do siebie, że jednym z jej uczestników pozostaje państwo. Uznaje się to obecnie za sytuację niemal naturalną. Poglądowi temu towarzyszy częstokroć uzasadnione przekonanie, że zaangażowanie w mechanizmy rynkowe nie może, najogólniej rzecz biorąc, destrukcyjne wpływać na postrzeganie znaczenia samego procesu konkurencji.

Mając jednocześnie na uwadze fakt, że instytucja państwa stawia sobie za zadanie nie tylko stanowić prawo i je egzekwować, ale także wspomagać rozwój pewnych sektorów lub regulować te (np. rolnictwo, transport, ochrona zdrowia, energetyka, usługi pocztowe, infrastruktura sieciowa), w ramach których klasyczne działania zmierzające do ochrony i intensyfikacji konkurencji są z różnych (zazwyczaj polityczno-społecznych, rzadziej *stricte* ekonomicznych) względów utrudnione, konieczną wydaje się refleksja nad zakresem prowadzonej regulacji. Ujmować ją można w kategoriach sprawowania nadzoru/kontroli nad siłą rynkową wybranych podmiotów. Chodzi tu o to, by dzięki niej osiągać cele przynajmniej częściowo zbliżone do tych, które można by było zrealizować za pośrednictwem wolnej konkurencji, pełniące w każdej gospodarce następujące funkcje¹:

- sterowniczą (sterowanie podziałem oraz przepływem produktów i usług wytwórczych według kryterium preferencji nabywców, co sprzyja optymalizacji procesu zaspokajania ich potrzeb),
- dostosowawczą (zapewnianie płynnego dostosowywania produktów i zdolności wytwórczych do zmieniającej się struktury popytu i techniki produkcji, co umożliwia oszczędności w sferze inwestycji),
- alokacyjną (sprzyjanie optymalnej alokacji zasobów (optimum Pareto), zapewniającej celowe ich wykorzystanie, stymulujące wzrost produkcji lub obniżkę kosztów),
- regulacyjną (zapewnianie podziału dochodów między podmiotami rynku według kryterium wydajności i efektywności, co oznacza, że procesy konkurencyjne łagodzą lub eliminują podział dochodów według kryterium siły ekonomicznej),
- innowacyjną (przyspieszanie procesu wprowadzania oraz upowszechniania innowacji i postępu techniczno-organizacyjnego)².

¹ W. Wrzosek, *Funkcjonowanie rynku*, PWE, Warszawa 1998, s. 242. Zob. również G. Knieps, *Wettbewerbsökonomie. Regulierungstheorie, Industrieökonomie, Wettbewerbspolitik*, Springer Verlag, Berlin-Heidelberg 2001, s. 4.

² W odniesieniu do funkcji innowacyjnej warto pamiętać również o koncepcji przedsiębiorczości i osobie samego przedsiębiorcy, który w ujęciu J. Schumpetera stanowi wyjątkową, charyzmatyczną i odważną indywidualność, podejmującą

Koordinacja współpracy międzynarodowej na forum OECD

Wszystkie kraje wysoko rozwinięte posiadają prawo konkurencji i stosując je prowadzą politykę konkurencji. Jednocześnie wyzwania płynące z liberalizacji handlu światowego, rosnącej współzależności gospodarek oraz zagrożeń związanych z dominacją korporacji transnarodowych wymagają podjęcia skoordynowanych działań. Jedną z płaszczyzn międzynarodowej współpracy w zakresie polityki konkurencji jest m.in. Organizacja ds. Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (ang. *Organization for Economic Cooperation and Development*, OECD). Podejmowane na tym forum decyzje stanowią pewien wyznacznik kierunku dalszych reform podejmowanych przez kraje wysoko rozwinięte i przyczyniają się do rozpowszechnienia pewnych rozwiązań modelowych.

Zagadnienie regulacji sektorowej uznano w toku prac Komitetu ds. Prawa i Polityki Konkurencji na tyle istotne, iż Rada OECD w roku 2001 przyjęła w tym zakresie stosowną rekomendację³. Jej poniekąd oczywistym uzasadnieniem były istniejące różnice w doświadczeniach państw członkowskich⁴, jak i chęć stopniowego wprowadzania takich praktyk regulacyjnych, które wymusiłyby działania zmierzające do racjonalizacji struktury kosztów, posiadanego majątku, większej dbałości o jakość oferowanych dóbr lub silniejszego nacisku na generowanie innowacyjnych rozwiązań. Nie bez znaczenia pozostaje także chęć uniknięcia sytuacji, w której to podmioty z sektorów, gdzie konkurencja jest wyłączona lub częściowo ograniczona, nierzadko będących wciąż własnością państwa, mogłyby uciekać się do monopolistycznych praktyk wymierzonych w podmioty (zarówno dostawców, jak i odbiorców) działające na rynkach powiązanych.

Z tego powodu wspomniana rekomendacja zobligowała kraje członkowskie do następujących działań:

chętnie ryzyko i wprowadzającą do gospodarki nowe, przełomowe pomysły natury organizacyjnej, technologicznej czy finansowej. Zob. H. Landreth, D. Colander, *Historia myśli ekonomicznej*, PWN, Warszawa 1998, s. 544, A. Glapiński, *Degeneracja instytucji kapitalistycznych w teorii Josepha A. Schumpetera*, „Gospodarka Narodowa” nr 11–12/2002, s. 3 oraz A. Jaron, *Schöpferische Zerstörung und Ende des Kapitalismus. Joseph Alois Schumpeter und der Übergang des Kapitalismus zum Sozialismus unter dem Aspekt einer ökologischen Umgestaltung von Wirtschaft und Gesellschaft*, Lit Verlag, Münster 1989, s. 104.

³ Recommendation of the Council concerning Structural Separation in Regulated Industries, 26 April 2001, C(2001)78.

⁴ Zob. zbiór dokumentów poświęconych roli polityki konkurencji w procesie reform systemu regulacyjnego w poszczególnych krajach członkowskich dostępny pod adresem: http://www.oecd.org/about/0,3347,en_2649_34753_1_1_1_1_37463,00.html (pobrano 06.08.2008).

- niezbędnego i uważnego poszukiwania równowagi pomiędzy kosztami i zyskami z działań o charakterze strukturalnym oraz behawioralnym (ukierunkowanym na zachowanie podmiotów rynkowych),
- koszty i zyski z prowadzonych działań regulacyjnych powinny uwzględniać efekty w sferze konkurencji, jakości i kosztów regulacji, koszty transakcyjne przekształceń strukturalnych oraz gospodarczo-społeczne korzyści płynące w integracji poziomej,
- ocena kosztów i korzyści powinna być włączona m.in. w kompetencje instytucji odpowiedzialnych za politykę konkurencji.

Dyskusja odnośnie polityki wobec sektorów regulowanych na forum Komitetu ds. Prawa i Polityki Konkurencji OECD pojawiła się naturalnie jeszcze przed wydaniem rekomendacji⁵. Jej kształt jest poniekąd efektem poczynionych ustaleń. Zasadniczym problemem, który należało rozstrzygać, był odpowiedni podział uprawnień pomiędzy instytucje państwowe zajmujące się z jednej strony ochroną konkurencji, z drugiej zaś specyficznymi zagadnieniami sektorowymi. Wraz z postępującym procesem liberalizacji (zarówno w wymiarze krajowym, jak i międzynarodowym) rosło znaczenie skutecznej polityki konkurencji i organizacyjnej efektywności agend ją prowadzących, którym przede wszystkim przypisywano zadanie utrwalenia osiągniętych korzyści. W konsekwencji uznano zatem, że instytucje regulujące poszczególne rynki⁶:

- nie dysponują wiedzą dotyczącą możliwości wzmocnienia postępu technologicznego,
- poprzez popełnianie przez siebie błędy mogą utrzymywać nieefektywność i tendencje ku monopolizacji branży,
- mogą spotkać się z oporem samych przedsiębiorstw przeciwnych pokrywaniu kosztów regulacji,
- są nieefektywne w obliczu wyzwań związanych z globalizacją,
- nie rozumieją specyfiki współczesnego biznesu, który dąży do dywersyfikacji swojej działalności poprzez realizację nowych projektów w sektorach, które nie podlegają regulacji lub które regulowane są w odmienny sposób.

⁵ Zob. OECD, *Relationship between regulators and competition authorities*, DAFNE/CLP(99)8, Paris 1999.

⁶ Zob. i por. *Ibidem*, s. 18–19. Dalsze rozważania oparte są na cytowanej pozycji. W przypadku innych treści zostały one opatrzone stosownym przypisem.

Główne problemy i zadania polityki konkurencji w kontekście regulacji sektorowej

Istotnym wyzwaniem dla organów regulacyjnych oraz tych, które są odpowiedzialne za politykę konkurencji, pozostaje fakt, iż korzyści osiągnięte przez przedsiębiorstwa oraz intensywność rywalizacji w sektorze zależą w dużej mierze od dostępu do infrastruktury, która pełni rolę sieci (będącej niekiedy „wąskim gardłem”) łączącej uczestników. W sytuacji, gdy na rynku istnieje jeden operator publiczny, działania władz ukierunkowane są na to, by zobowiązać go do świadczenia określonych dóbr/usług dla określonych grup odbiorców po wcześniej ustalonych cenach, niekiedy nawet poniżej poziomu kosztów ich wytworzenia, co z kolei pociąga za sobą konieczność subsydiowania⁷. Kładzie się także nacisk na stopniową eliminację barier wejścia na taki rynek celem wprowadzenia nań nowych podmiotów, odebranie uprzywilejowanej pozycji w dostępie do kontrolowanych przez państwo rzadkich zasobów, wymuszenie dostępu nowych firm do sieci, rozwiązanie problemu kosztów osieroconych (ang. *stranded costs*)⁸ czy podjęcie innych działań rekompensujących sztuczną przewagę danego podmiotu.

Dokonując systematyzacji działań chroniących konkurencję w danej branży, należy wskazać, iż zasadniczo oznaczają one⁹:

- regulowanie dostępu do sieci (ang. *access regulation*),
- podział własności części aktywów (ang. *ownership separation*),
- ustanowienie wspólnej własności (ang. *club/joint ownership*),
- oddzielenie własności od kontroli (ang. *operational separation/unbundling*),
- zapewnienie wzajemnego dostępu do własnych sieci (ang. *separation into reciprocal parts*),
- rozdzielenie produkcji od dystrybucji (ang. *separation of the non-competitive component into smaller parts*).

W tym kontekście kompetencje instytucji powołanych celem ochrony konkurencji powinny skupiać się przede wszystkim na eliminowaniu antykonkurencyjnych skutków

⁷ Zob. szerzej OECD, *Non-commercial service obligations and liberalization*, DAFFE/COMP(2004)19, Paris 2004.

⁸ Są to koszty inwestycji i zobowiązań poniesione wyłącznie w przeszłości (koszty historyczne), które nie zostały jeszcze odzyskane przez inwestorów i nie będą możliwe do odzyskania na rynku konkurencyjnym. Za: http://www.ure.gov.pl/portal/pl/37/1070/Koszty_osierocone_stranded_costs.html (pobrano 06.08.2008).

⁹ Zob. OECD, *Restructuring public utilities for competition*, Paris 2001, s. 11–18 i 20 oraz OECD, *Report on experiences with structural separation*, Paris, June 2006, s. 7–8.

działań podejmowanych przez publicznego operatora i poszukiwaniu możliwości nawiązania ściślejszej współpracy z regulatorami danego rynku.

Relacje między urzędami ds. konkurencji a regulatorami rynku

Wiele miejsca poświęcono zagadnieniu nadrzędności/podrzędności instytucji regulacyjnych i realizujących politykę konkurencji, bowiem różnice w podejściach do rozwiązywania problemów bywają niejednokrotnie znaczące. Po raz kolejny należy tutaj zaakcentować, że istotą wykonywania prawa konkurencji jest ochrona i promocja rywalizacji rynkowej jako takiej (stanowi cel horyzontalny, nie uwzględnia więc poszczególnych jej uczestników), natomiast z perspektywy sektorowej regulacji interwencja często tłumi lub zastępuje sam mechanizm rynkowy. Pociąga to za sobą konieczność jej ciągłego prowadzenia i zwiększa zapotrzebowanie na informacje celem uzyskania zakładanych efektów. Różnice w zakresie wykorzystywanych informacji mogą się z kolei przekładać na odmienne oceny określonych przypadków.

Można wskazać ponadto, iż w porównaniu z bezpośrednią regulacją sektorową skuteczność polityki konkurencji bywa ograniczona, bowiem zastosowanie środków zapobiegawczych czy instrumentów przywracających stan sprzed naruszenia konkurencji wymaga sądowego udowodnienia ich zasadności i nadania im prawomocnego charakteru. Jednocześnie jej atutem wydaje się być większa odporność na naciski wywierane przez środowiska polityczne lub zorganizowane grupy interesów, żywo zainteresowane wdrożeniem konkretnego, sugerowanego przez nie rozwiązania. Osobiste i zawodowe relacje między przedstawicielami urzędów regulacyjnych a podmiotów, których działalność jest regulowana, są zdecydowanie silniejsze i nawet nieustanne dążenie do zachowania transparentności w procesie podejmowania decyzji może nie umniejszyć znaczenia tej cechy. Z tego powodu urzędy te niejednokrotnie są bardziej pobłażliwe w przeciwieństwie do instytucji odpowiedzialnych za politykę konkurencji.

Pamiętając jednak o tym, że niektóre przypadki antykonkurencyjnych praktyk wymagają podejścia typu *case-by-case* (tzn. zastosowania takiej metody analizy danego przypadku, która uwzględnia wszystkie specyficzne oraz istotne uwarunkowania mające wpływ zarówno na zachowanie się samego przedsiębiorstwa, jak i charakter ewentualnych środków zapobiegawczych), należy się zgodzić z opinią wskazującą na kompetencyjną

przewagę organów regulacyjnych, które dysponują bardziej szczegółową wiedzą na temat specyfiki danej sprawy.

Podsumowanie. Sugerowane kierunki reform

Wobec tak pokrótce zarysowanych rozbieżności reforma krajowych systemów regulacyjnych powinna zmierzać do wypracowania rozwiązań, które będą optymalnie wykorzystywać kompetencyjne atuty obu instytucji i budować w ten sposób określony ład rynkowy (konkurencyjny). Proponuje się tutaj m.in., aby:

- kwestie natury technicznej nie leżały w kompetencjach instytucji prowadzących politykę konkurencji, lecz by miały one ostatnie słowo w zakresie praktyki wdrażania prawa,
- częściowo wyposażyc organy regulacyjne w kompetencje do stosowania prawa konkurencji,
- w przypadku branż dynamicznie rozwijających się kluczowe decyzje podejmowane były przez organy powołane do ochrony i promocji konkurencji, natomiast w przypadku branż ustabilizowanych właściwe wydaje się rozwiązanie odwrotne,
- zagwarantować wyłączne kompetencje organów ochrony konkurencji w przypadkach praktyk antykonkurencyjnych oraz analizy skutków połączeń i przejęć,
- unikać ustanawiania licznych sektorowych i zarazem wąsko wyspecjalizowanych agencji regulacyjnych,
- systematycznie odchodzić od sektorowej regulacji.

Realizacja tego ostatniego postulatu oznacza bez wątpienia, że w długim okresie cele polityki konkurencji (stymulowanie efektywności, innowacji, dobrobyt konsumenta) wyznaczają bardziej spójne i trwałe ramy funkcjonowania gospodarki rynkowej. Tym samym może to w pewien sposób tłumaczyć wysiłek, jaki został podjęty w krajach wysoko rozwiniętych, zmierzający do liberalizacji sektorów uznawanych dotychczas za wyłączną domenę aktywności państwa. Rezultaty bywają jak zawsze kontrowersyjne i nie odpowiadają tym środowiskom, które na takiej decyzji ewidentnie tracą, jednak koszt alternatywny zaniechania reform zdawałby się być nieporównywalnie większy niż skala społeczno-ekonomicznych korzyści.

Mimo dokonanych postępów trudno oczekiwać, że państwo całkowicie wycofa się z roli aktywnego uczestnika rynku. Należy zatem także rozważyć, czy sam fakt władztwa w zakresie stanowienia i stosowania prawa nie przekłada się na nadużywanie pozycji przez podmioty będące własnością publiczną¹⁰ oraz czy świadczone przez nie dobra, mimo iż finansowane ze środków budżetowych, powinny być generalnie dostępne na rynkowych zasadach. Komitet ds. Prawa i Polityki Konkurencji wykonał w tym zakresie ogromną pracę przygotowując studia odnośnie regulowanych sektorów¹¹.

Aby uczynić zadość postulatowi konkurencyjnej neutralności państwa, określono, iż dokonywane reformy powinny zwłaszcza uwzględniać¹²:

- oddzielenie samej regulacji od świadczenia dóbr; innymi słowy chodzi tutaj o wyraźny rozdział pomiędzy uprawnieniami regulacyjnymi określonej agencji państwowej a jej aktywnością biznesową, co w praktyce oznacza wyeliminowanie klasycznego konfliktu interesów zwłaszcza tam, gdzie dobre obyczaje polityczne są wciąż kategorią abstrakcyjną,
- precyzyjne zdefiniowanie biznesowych celów jednostek publicznych wraz z obowiązkiem przedstawiania okresowych raportów oraz mechanizmem umożliwiającym ciągły monitoring działalności, co wychodzi naprzeciw wymogom przejrzystości i ładu korporacyjnego; przedsiębiorstwa publiczne oraz zarządzający nimi muszą zatem dysponować określonym zakresem swobody w podejmowaniu decyzji szczególnie w zakresie kształtowania polityki kadrowej i cenowej, uwzględniających odpowiednio zapotrzebowanie przedsiębiorstwa na określone kompetencje oraz ponoszone przez dany podmiot koszty (w uzupełnieniu do tego pojawia się także wymóg ustanowienia takiego systemu sprawozdawczości rachunkowej, który umożliwiłaby identyfikację kosztów bezpośrednich i pośrednich,

¹⁰ Chodzi tu zwłaszcza o uporczywe utrzymywanie podmiotów publicznych, które są mniej efektywne od analogicznych przedsiębiorstw prywatnych i mogą istnieniu tych drugich istotnie zaszkodzić m.in. poprzez utrzymywanie części udziałów rynkowych pod swoją kontrolą i zmniejszając przez to opłacalność prowadzenia działalności w sektorze, a nawet wypierając z niego podmioty prywatne. Godzi to w wymóg konkurencyjnej neutralności działań państwa (ang. *competitive neutrality*). Niewykluczona jest także sytuacja, w której podmiot publiczny będzie zachowywał się zgodnie z zasadami racjonalnego gospodarowania i dążył do maksymalizacji zysku. Oznacza to zarazem, że nie potrzebuje sztucznego wsparcia i może być sprywatyzowany, oczywiście pod warunkiem, iż taka sprzedaż nie godziłaby w strategiczne interesy państwa oraz nie przyczyniłaby się w nieopatrny sposób do ustanowienia pozycji dominującej, z której właściwy sobie użytek mógłby zrobić nowy, prywatny właściciel, którego zmuszenie do korekty antykonkurencyjnych działań poprzez zastosowanie instrumentów przewidzianych prawem konkurencji mogłoby trwać dłużej i być bardziej skomplikowane. Jeszcze innym niezwykle ważnym zagadnieniem jest wybór odpowiedniego momentu deregulacji sektora, zwłaszcza gdy w związku z tym odstępuje się od obowiązku uzgadniania planów taryfowych z regulatorem rynku.

¹¹ Zob. http://www.oecd.org/document/2/0,3343,en_2649_34753_40546754_1_1_1_1,00.html (pobrano 06.08.2008).

¹² OECD, *Regulating public activities by public sector*, DAF/COMP(2004)36, Paris 2005, s. 26 i nast.

wycenę i amortyzację posiadanego majątku oraz określenie pożądanej stopy zwrotu, dywidendy, czy podstawy opodatkowania).

Państwo prowadząc politykę regulowania wybranych sektorów musi być ponadto świadome istnienia istotnych czynników, które warunkują skuteczność podejmowanych działań. Za najważniejsze wyzwania w tym kontekście uznaje się istnienie tzw. usług substytucyjnych (ang. *substitute services*), których powstanie wynika zasadniczo z dynamiki postępu technologicznego. Usługi substytucyjne definiuje się wykorzystując dwa wymiary — produktowy oraz geograficzny. Pierwszy odnosi się do walorów użytkowych dobra i przypisywanej im przez konsumenta wartości, natomiast drugi ma związek z możliwością oraz skłonnością do zastąpienia usług świadczonych przez firmę lokalną usługami bardziej odległych podmiotów¹³.

Z perspektywy celów polityki konkurencji sytuacja taka stanowi zarazem powód do optymizmu i dowód na to, iż każda forma dyskrecjonalnej, sektorowej regulacji pozostaje niewydolna w porównaniu z kompleksowym, proinnowacyjnym oddziaływaniem mechanizmów wolnorynkowych. Na uwadze należy jednak mieć także niebezpieczeństwo naruszenia ważnych, strategicznych interesów państwa, dlatego instytucje regulujące określone sektory wydają się wytrwale bronić argumentów uzasadniających potrzebę ich dalszego funkcjonowania.

Niedoskonałość państwowej interwencji sprawia, że podmioty rynkowe wykorzystują luki w prawie oraz/lub korzystają z faktu istnienia mniej rygorystycznych regulacji dokonując ich arbitrażu celem zaoferowania konsumentowi usług tańszych i w niemal takim samym stopniu zaspokajających określoną potrzebę często przy wykorzystaniu tej samej infrastruktury¹⁴. W praktyce oznacza to istnienie swoistej asymetrii, którą z perspektywy sektorów regulowanych i podmiotów w nim funkcjonujących uznaje się za szczególnie niekorzystną.

Nierzadko w tym kontekście pojawiają się wręcz zarzuty o stosowanie nieuczciwej konkurencji w stosunku do oficjalnych, uznanych przez regulatora podmiotów. Wiążą się one z ponoszeniem wyższych kosztów funkcjonowania, pogorszeniem perspektyw dalszego rozwoju i tym samym utraty potencjalnych źródeł finansowania ekspansji, koniecznością nieoczekiwanych dostosowań, czy też żądaniem pokrycia strat niebędących efektem złego zarządzania przedsiębiorstwem, lecz spowodowanych czynnikami od niego niezależnymi. W

¹³ Zob. OECD, *The impact of substitute services on regulation*, DAF/COMP(2006)18, Paris 2006, s. 24.

¹⁴ Najbardziej znanymi przykładami mogą być tutaj przekształcenia zachodzące na szeroko definiowanym rynku telekomunikacyjnym lub medialnym.

ostateczności poszkodowane podmioty mogą uciec się do zastosowania antykonkurencyjnych praktyk zmierzających do ustanowienia nowych barier wejścia (drapieżnictwo cenowe, odmowa dostępu do sieci), których zwalczanie w drodze zastosowania regulacji antymonopolowych w razie braku koordynacji polityki może wywołać konflikt z instytucją regulującą dany rynek.

Całość uzupełniają także postulaty innych reform, lecz z reguły motywowane one są realizacją partykularnych a nie systemowych interesów. Takie działanie stanowi bardzo często dowód dalece posuniętego pragmatyzmu, który każe uznawać obowiązujące zasady za właściwe tak długo, jak długo są one dla danego podmiotu korzystne. W momencie, gdy okazują się one przynosić więcej szkody niż pożytku, natychmiast pojawia się cały arsenał argumentów krytycznych najczęściej jednak doraźnie uzasadniających konieczność zmian¹⁵.

Praktyka taka powinna zmuszać kompetentne organy do wewnętrznej reorganizacji¹⁶ i przededefiniowania celów oraz zakresu prowadzonej przez siebie polityki tak, by przede wszystkim potrafiła ona, jeśli to konieczne, sprostać nowym tendencjom rynkowym oraz by nie generowała zbędnych kosztów będących efektem utrzymywania błędnego podejścia¹⁷.

Działania koncentrują się także na systematycznym wyrównywaniu warunków działania (ang. *levelling the playing field*) w sektorach pokrewnych, choć i tutaj pod rozwagę zwykle poddaje się, czy ma to zmierzać ku zaostrzeniu standardów (ang. *levelling up*), czy też ich liberalizacji (ang. *levelling down*)¹⁸. To drugie rozwiązanie z pewnością jest bardziej zgodne z „duchem” rynkowej rywalizacji i może dzięki temu stymulować warunki dla powstania prawdziwie konkurencyjnego środowiska dla krajowego i międzynarodowego biznesu.

¹⁵ Tego typu działanie jest charakterystyczne nie tylko w odniesieniu do regulacji ekonomicznych, lecz w zasadzie do każdej sfery życia publicznego, w której powstaje konflikt interesów.

¹⁶ Postulat ten wiąże się bardzo często ze zmianą charakteru regulacji zorientowanej na sektory na regulację funkcjonalną wymagającą konsolidacji kompetencji w ramach jednej instytucji i powołania do życia jedynie wydziałów koordynujących działania odnośnie wybranych sektorów.

¹⁷ Zobowiązanie to wynika także z rekomendacji Rady, której omówienie Autor celowo pominął. Chodzi tutaj o Recommendation of the Council on Improving the Quality of Government Regulation, 9 March 1995, C(95)21/Final. Zob. także OECD, *Guiding principles for regulatory quality and performance*, Paris 2005.

¹⁸ Zob. OECD, *The impact of substitute services... op. cit.*, s. 45–46.

Literatura

- Glapiński A., *Degeneracja instytucji kapitalistycznych w teorii Josepha A. Schumpetera*, „Gospodarka Narodowa” nr 11–12/2002
http://www.oecd.org/about/0,3347,en_2649_34753_1_1_1_1_37463,00.html
http://www.oecd.org/document/2/0,3343,en_2649_34753_40546754_1_1_1_1,00.html
http://www.ure.gov.pl/portal/pl/37/1070/Koszty_osierocone_stranded_costs.html
- Jaron A., *Schöpferische Zerstörung und Ende des Kapitalismus. Joseph Alois Schumpeter und der Übergang des Kapitalismus zum Sozialismus unter dem Aspekt einer ökologischen Umgestaltung von Wirtschaft und Gesellschaft*, Lit Verlag, Münster 1989
- Knieps G., *Wettbewerbsökonomie. Regulierungstheorie, Industrieökonomie, Wettbewerbspolitik*, Springer Verlag, Berlin-Heidelberg 2001
- Landreth H., Colander D., *Historia myśli ekonomicznej*, PWN, Warszawa 1998
- OECD, *Guiding principles for regulatory quality and performance*, Paris 2005
- OECD, *Non-commercial service obligations and liberalization*, DAF/COMP(2004)19, Paris 2004
- OECD, *Regulating public activities by public sector*, DAF/COMP(2004)36, Paris 2005
- OECD, *Relationship between regulators and competition authorities*, DAF/CLP(99)8, Paris 1999
- OECD, *Report on experiences with structural separation*, Paris, June 2006
- OECD, *Restructuring public utilities for competition*, Paris 2001
- OECD, *The impact of substitute services on regulation*, DAF/COMP(2006)18, Paris 2006
- Recommendation of the Council concerning Structural Separation in Regulated Industries, 26 April 2001, C(2001)78
- Recommendation of the Council on Improving the Quality of Government Regulation, 9 March 1995, C(95)21/Final
- Wrzosek W., *Funkcjonowanie rynku*, PWE, Warszawa 1998

MASZYNOPIS

Publikacja chroniona prawem autorskim. Cytowanie jedynie poprzez podanie pełnego adresu internetowego oraz/lub pełnego przypisu bibliograficznego do źródła papierowego.